HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עד שיאמר פרעתי ולא פרעתי. כלומר עד שלא אמר פרעתי חייב משאמר פרעתי פטור דבטל ליה: **דכולי עלמא צריך לקיימו.** והכא בפרעו ולא פרעו ממש קאמר ובשטר מקויים ודכולי עלמא אסור לשטח שטר פרוע: **והכא בכותבין שובר קא מיפלגי.** יש גורסין ת"ק סבר אין כותבין שובר על שטר פרוע שאתה מצריכו לשמור שובר מן העכברים אלא מחזיר לו ושורפו ואסור להשהותו ורבי יהודה סבר כותבין שובר ועל ידי שובר מותר לשהות שטר פרוע לצור ע"פ צלוחיתו ולא היא אלא דכיון דאסור לשהות שטר פרוע אפי' על ידי שובר נמי אסור להשהותו שמא יאבד השובר וזה אחר וגובה בו ועוד לרבי יהודה אין כותבין שובר שמעינן ליה בבבא בתרא (דף קע:) דתנן מי שפרע מקצת חובו ר' יהודה אומר יחליף רבי יוסי אומר יכתוב שובר. וה"ג ת"ק סבר כותבים שובר והכי קאמר משפרעו ליה והוליאו מלוה בשבת פטור שאינו צריך לו ואי אמרת כיון דראוי לצור ע"פ צלוחיתו הוא דבעי אהדורי ליה לא משהי ליה שמא יבא לידי מלוה ויחזור ויתבענו ואי נמי לא מהדר ליה מלוה לא איכפת ליה ליה דמלוה כתב ליה ליה שובר עליויה. ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר הלכך צריך הוא המלוה דבעי אהדורי (ג) ואי לא מהדר ליה חוזר ומובעו לו מה שפרעו דלא סגי ליה בשובר דצריך לשומרו מן העכברים: **רב אשי אמר.** פלוגתייהו כשהוליאו ליה הוא ומה הוא צריך לו דקאמר ודאי לא לצור דמשום סתימת פי צלוחית לא משהי ליה שמא יבא ליד המלוה אלא משהי ליה להראותו לשאר בעלי חובות ולהתהלל שהוא פורע חובותיו: **המוליא עור בצמר.** משום דבעי למיבעי מייה הכי בעיי אחרייתא בעא מייה הא ואף על גב דמתני' היא: **לעבד.** עור העומד לעבדו ועדיין לא עבדו בכמה שיעור הוצאתו: **המלבן.** למר: **סיע.** כדי הפרש אצבע מהאמה: **לפול.** שני סיטין: **אלמא.** כיון דמנפץ ומלבן לטוייה קאי שיעוריה כטוייה: **אלא לעבדו.** אינו עומד לעבד: **דוגמא.** כלומר מעט כעין שמראין לדוגמא לומר רוצה אתה בזה: **לאירא.** והוא כשיעור הצריך לאירא של גרדי לסתוס פי קנה שפקעית הערב נתונה בו: **קליפי אגוזים.** קליפה לחה שעל קליפי האגוז: **סטים.** וישד"א: **פוחא.** וורנצ"א: **פי סכיכה.** קופ"א נותנין בגד באמצעיתה והאי שיעורא נפיש: **שאין אדם עורה בו'.** ואם בא לשרותה שורה כדי פי סכיכה אבל עור טורח אדם לעבד כדי קמיע ומעובד נמי פחות מכדי קמיע לא חשיב: **חמשה.** גרעינין: **ואילו בתר דזרעינהו תנן.** דקאמר חשוב: **כרישא.** קפלוט: **הא איתמר עלה.** לקמן בפרק רבי עקיבא מתרץ לה רב פפא הכי: **נימא.** גרעין: **מלא כמשמעו.** שאין לה שום תיקון: **קמיע.** משהין אותו בקמחא ומיס: **עפיץ.** מתקנין אותו בשחיקה עפלים כמו שעושין כאן בשחיקת קליפת ארז שקורין טנ"א: **וכמה שיעורו.** להוצאת שבת: **רבעא דרבעא דפומבדיתא.** רובע ליטרא של פומבדיתא. דרך הסוחרים לצור משקולת של עופרת כדי שלא תפחת לפי שהמתכת נשחקת תמיד ונפחת מאליו: **קמיע.** בליר שיעוריה מכדי לצור משקולת: **וקפני מיסם כו'.** אלמא שיעור דאין מעובד גפיס: **בגישותא.** לא כמו מוחלת לכל אדם ושמו ושמה והעדים והזמן ושיעור זה קטן מכולן: **לגבוד גבו.** תנן (גיטין דף פה.) גופו של גט הרי את מגורשת לכל אדם ושמו ושמה והעדים והזמן ושיעור זה קטן מכולן: **לגבוד גבו.** אלמא שיעור דאין מעובד גפיס: **שלשה על שלשה לעובאה מדרס.** אבל למגע בשול שהוא לא חזי לעיבוד אבל יבש חזי לעיבוד וכיון דחזי לעיבוד אינו מטמא: **כך שיעור לעובאה שבת.** אלמא שאין מעובד חמשה טפחים בעינן ומתניתין מוקי במעובד: **בקורטבלא.** מבשלו ברותחין ומתקשה ליבש עליו ולכסות לובקאות שקורין פושדטוויי"ל ומטות ולעשותו שולחן: **דוכסוסטוס**

ת"ק סבר כותבין שובר. ומיירי שכבר יש לו שובר ולכך משפרע פטור דאין זקוק להחזיר השטר ומתוך פירוש הקונטרס משמע שעדיין לא נכתב השובר וקשה דהרי צריך להחזירו לגוה שלא יצטרך[א] לכתוב שובר: **חזי דגברא דפרע אנא.** כרב אשי תניא בתוספתא דמכילתין[ב] ר' יהודה אומר אף המוליא שטר פרוע כל שהוא חייב מפני שמשמרו[ב] לבעל חוב ולשאר אמוראי קשה לרש"ל: **אלמא** ביון דלטוייה קאי. הוה ליה למינקט כיון דלגריגה קאי [ג] שהוא רחוק יותר אלא שמא לאו כולהו קיימי לגריגה: **כדי לכתוב עליו את הגט.** סגירא ליה כרבי אליעזר דאמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר אין כותבין על הדפתרא דתנן בגטין (דף כא:) אין כותבין על נייר ממוק ועל הדפתרא וחכמים מכשירין ואמר בגמ' מאן חכמים ר' אליעזר ובחנם פי' בקונטרס דשיעור גט קטן מכולן דהא אשכחן דקלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין[ג] וייר דגרע טפי שיעורו לכתוב עליו קשר מוכסין וטעמא דקלף [ד]שהוא משוב אין מצייעין אותו לקשר מוכסין וכן יש לפרש כאן[ה]: **וקתני מיהא כדי לצור ואמר אביי.** קשה לר"ל דלא הוה ליה לאתויי מילתא דאביי הכא: קלף

עד שיאמר לוה פרעתי ולא פרעתי רבא אמר דכולי עלמא מודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו והכא בכותבין שובר קמיפלגי תנא קמא סבר כותבין שובר [ו]ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר רב אשי אמר מפני שצריך להראותו לבעל חוב שני דאמר ליה חזי גברא דפרע אנא: עור כדי לעשות כו': בעא מיניה רבא מרב נחמן המוציא עור בכמה א"ל כדתנן עור כדי לעשות קמיע [א]המעבדו בכמה א"ל לא שנא] לעבדו בכמה א"ל לא שנא ומנא תימרא כדתנן [ז]המלבן והמנפץ והצובע והטווה שיעורו כמלא רוחב הסיט כפול והאורג ב' חוטין שיעורו כמלא רוחב הסיט (כפול) אלמא כיון דלטוייה קאי שיעורא כטווי ה"נ כיון דלעבדו קאי שיעורו כמעובד ושלא לעבדו בכמה אמר ליה לא שנא ולא שני בין מעובד לשאינו מעובד איתיביה [ח]המוציא סמנין שרוין כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא ואילו בסמנין שאינן שרוין תנן[ט] קליפי אגוזים וקליפי רמונין סטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן [לפי] סבכה הא איתמר עלה [י]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן דוגמא לאירא והרי זרעוני גינה דמקמי דזרעינהו תנן[כ] זרעוני גינה פחות מכגרוגרת רבי יהודה בן בתירא אומר חמשה ואילו בתר דזרעינהו תנן[ל] זבל וחול הדק כדי לזבל בו קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כדי לזבל כרישא הא איתמר עלה [מ]אמר רב פפא הא דלא זריע הא זריע לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה והרי טיט דמקמי דליגבליה תניא [נ]מודים חכמים לרבי שמעון במוציא שופכין לרה"ר ששיעורן ברביעית והוינן [בה] שופכין למאי חזו וא"ר ירמיה לגבל בהן את הטיט ואילו בתר דגבליה תניא[ס] טיט כדי לעשות בהן פי כור התם נמי כדאמרן לפי שאין אדם טורח [ע] (בהן) לגבל את הטיט לעשות בו פי כור ת"ש[פ] דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא [צ]שלשה עורות הן מצה וחיפה ודיפתרא מצה כמשמעו דלא מליח ודלא קמיח ודלא עפיץ וכמה שיעורו תני רב שמואל בר רב יהודה [ק]כדי לצור בו משקולת קטנה וכמה אמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא חיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדתנן עור כדי לעשות קמיע דיפתרא דמליח וקמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדי לכתוב עליו את הגט קתני מיהת כדי לצור בו משקולת קטנה ואמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא התם בבישולא והתנן[ר] הבגד שלשה על שלשה למדרס השק ד' על ד' העור ה' על ה' מפץ ו' על ו' בין למדרס בין למת ותאני עלה [ש]הבגד והשק והעור כשיעור לטומאה כך שיעור להוצאה ההוא [ת]בקורטבלא: קלף

ח א מיי' פי"ט מהלכות שבת הלכה ה:
ט ב מיי' פי"ח מהלכות שבת הלכה יד:
י ג שם הלכה יג:
יא ד שם הלכה יד:

לעזי רש"י

וישד"א. איסטיס, פסטל (צמח, שמשורשו מפיקים צבע צבוע).
ורנצ"א. פואה (עשב, שמשורשו מפיקים צבע אדום).
קרים"א. שביס עשוי רשת.
טנ"א [ט"ן]. עופץ (אבקה של קליפת אלון המשמשת לעיבוד עורות).
פושדטוויי"ל [פלדישטו"ל]. כיסא מתקפל.

מוסף תוספות

א. דינר לסופר. תוס' הש"ס. ב. להראותו. תוס' הש"ס. ג. אע"פ שהוא חשוב מנייר. תוס' הש"ס. ד. פרש"י בעצמו דאיידי. רמב"ן. ה. דדפתרא הוא חשוב ומצניענין אותו לגט. תוס' הש"ס. דמשום דחשיב טפי לא מחייב ביה אלא באראי לאחד מן הדברים שעומד לכתוב בו. מי' הר"ן.

רב נסים גאון

בכותבין שובר קמיפלגי. משכחת לה בפרק גט פשוט [ב"ב דף קנא] דקאביד ר' חנינא בר פאסי בדר' יוחנן דריש לקיש דקאמרי כותבין שובר, וכן כי אתא רבין אמר ר' אלעא כותבין שובר, וכן הלכה. ומישתכח עוד בפרק האשה שנתאלמנה [כתובות דף סז] אמר ר' אבהו כותבין שובר, ובפרק הכותב (גט) לאשתו [שם דף פס] אמרו במקום דלא אפשר ודאי כותבין שובר

רבינו חננאל

מר סבר אם מודה לוזה בשטר שכתבו צריך המלוה לקיימו בו, ואם לא יקיימנו ואמר לוה כתבתיו ופרעתיו הפה שאסר הוא הפה שהתיר. ומר סבר כיון שהודה לוזה שכתבו הרי נתקיים בכך ואין המלוה צריך לקיימו. ואם יאמר לוזה כתבתיו ופרעתיו, אומרים לו הבא ראיה או תן זה הממון. והילכתא צריך לקיימו. עכשיו כן קאמר אביי, ת"ק סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, ולא איכפת ליה לוזה אע"ג דשטרא ביד מלוה וצריך מלוה לקיימו, והילכך לוזה פטור על הוצאתו, דמתעסק הוא. ור' יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, וצריך ליה לוזה וחייב על הוצאתו. **רבא** אמר דב"ש מודו בשטר שכתבו צריך לקיימו **והא בכותבין שובר קא מיפלגי.** ועיקר הא בגמ' דגט פשוט מתני מי שפרע מקצת חובו, ר' יהודה אומר יחליף ר' יוסי אומר יכתוב שובר. ואמרינן עלה אמר רב הונא אמר רב אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' יוסי אלא ב"ד מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון. ודבר זה בין בפרעיא מקצת בין בפרעיא השטר כולו אם אמר המלוה אבד שטרי, דקאמרינן אמר ר"ה בריה דרב יהושע אפילו למ"ד כותבין שובר ה"מ אפלגא אבל אכוליה שטרא לא כתבינן. ולא היא אפילו אכולי שטרא נמי כתבינן. ופלוגתא היא, דרב ושמואל אמרי אין כותבין שובר, ור' יוחנן ור"ל אמרי כותבין שובר, והילכתא כותבין שובר. **השתא הכא** לענין לוזה שהוציא את השטר בשבת אחר שפרעו קאמר

רבא בכותבין שובר פלוגתייהו, ת"ק דסבר פטור קסבר כותבין שובר דאסיק אדעתיה [שמא יאמר] שלא פרעו אלא [מבקש ממנו] שובר, וכיון שיש בידו שובר לא צריך ליה. ור' יהודה סבר אין כותבין שובר והאי פרע ליה ועדיין שטר שעליו קיים, והלכך צריך ליה דלא [ליפוק] עליה מיניה חורבא. וכולהו הני סבאריי אידהו במימרא דרב אשי דקאמר ס"ע כותבין שובר, והכא צריך ליה לוזה לשטרא, דאיבעי למיזף מן איניש אחרינא, מחוי ליה וא"ל חזי דגברא דפרע אנא, ומהכא מחייב ליה ר' יהודה. **בעא** מיניה רבא מרב נחמן עור שיעורו בכמה. א"ל תנינא עור כדי לעשות בו קמיע. ולא שנא מעובד (שלא לעבדו) שראוי לקמיע, ולא שנא שאינו מעובד לעבדו, ול"ש שאינו מעובד שלא לעבדו. ומנא תימרא דלא שנא לן בין מעובד בין שאינו מעובד דקאי לעיבוד, דהא המלבן והמנפץ שהוא עומד לטורה שיעורו כשיעור טורה. **ואיתיביה** רבא תלת תיובתא לרב נחמן דאמר לא שנא לן בין מעובד לשאינו מעובד. ראשונה מסמנין שהרי השרויין שיעורן כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא, ושאינן שרויין שיעורן גדול מזה, כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכא, דאלמא טובא איכא בין שרויין בין שאינן שרויין. **ופריק** רב נחמן התם שני בין שרויין ובין שאינן שרויין, דהא איתמר עלה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן (ריגמא לאינגא) [דוגמא לאירא], והילכך אין דרך המוציא להוציא סממנין לשרות לצבוע, אבל שרויין מוציא אדם שיעור זה. אבל הכא עור מעובד ושאינו מעובד כצמר מנופץ וכטווה דמי. **שניה.** איתיביה מזרעוני גינה בזמן שאינן זרועין שיעור הוצאתן שנים, ובזמן שהן זרועין שיעור המוציא להן זבל כדי לזבל כרישה אחת, דאלמא שני בין זרועין לשאינן זרועין. **ופריק** בהא נמי שאני זרעוני גינה, דאמר רב פפא לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה, וטורח הוא לזבל כרישה אחת. אבל עור לא שני לן בין מעובד לשאינו מעובד. **שלישית.** שופכין ששיעורן ברביעית כדי לגבל טיט, אבל טיט מגובל כדי לעשות פי כור. **ופרקינן** ההיא שניא כדאימור בה שאין אדם טורח, אבל טיט לעשות פי כור. אבל הכא בעור לא שנא. **תא שמע דאמר רב חייא בר אמי** משמיה דעולא **ג' עורות הן.** וקא יהיב תלתא שיעורי, וחד מנהון מצה דלא מליח ודלא קמיח ודלא עפיץ, וזהו שאינו מעובד. ושיעורו ריבעא דריבעא דפומבדיתא, והוא כדי לצור משקולת קטנה. (בני) [בגי' רבנו האי גאון זצ"ל צוררין משקל של אבן כדי שלא יחסר]. דאלמא פליג על רב נחמן דאמר לא שנא בין מעובד לשאינו מעובד. ופרקינן בושלא בושלא שאני. ופירוש בושלא, העור שנעוב כמה שהוא בלא מלח וביושל ונפסד, כשמלבישין אותו על משקל או על זולתו יבש וקשה מאד, זהו (שהכנתו) [שהכנתו] לצרור משקולת ולעשות ממנו כלים לשמן שנקראין (בכלא דאבי) [בבבל אל דבאב] ושיעור קטן שלו הוא המפורש. **וקא** מפרקינן לרב נחמן שאם לא ביושל הערו אלא לעיבוד, שיעורו כמעובד כדי לעשות קמיע. אבל מליח וקמיח סגי בפחות מן הלין תרי שיעורי, בין לצור משקולת ובין עשיית קמיע. והכין נמי הא דתנן העור המליח חמשה על חמשה, ותניא אידך הערו כשיעורו לטומאה כך שיעורו להוצאה, דאמרי צריך שיעור גדול. ופריק התם בקורטבלא, והוא בלשון ישמעאל ספארה.

(ג) [ב"ב קנ:], (ד) לקמן קה:, (ה) לקמן ס:, (ו) [לקמן ס:], (ז) לעיל עח., (ח) שם לקמן פ:, (ט) גיטין כב. ע"ש, (י) לעיל עו. ע"ש סוכה יז: כלים פכ"ז מ"ב, (כ) [פ"טן],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אדם טורח לגבל כל"ל ותיכף כתן נמתק: (ב) רש"י ד"ה והכא בכותבין שובר וכו' דבעי אהדורי דאי לא מהדר ליה מחר ותובעו לוזה מה שפרעו: (ג) תוס' ד"ה אלמא וכו' דלגריגה קאי. נ"ב ל"ל דהתוס' היו גורסים והאורג וכו' רוחב הסיט כפול:

גליון הש"ס

גמ' כדי לצור בו משקולת קטנה. עיין בב"ב פט ע"א תוס' ד"ה ולא בלבד:

מוסף רש"י

כמלא רוחב הסיט כפול. סיט הוא הפסק שבין אצבע לאמה, כמו שאדם יכול להמיתו ואם טווה ולבן ומיפץ ולבנ, שהן טוען אמות מלאמות, חוט אחד ארוך כשיעור הזה מייב (לקמן קה:). והאורג שני חוטין שיעורו. כרוחב הבגד, כמלא רוחב הסיט. שאע"פ שלא אתנו על פני כל רוחב הבגד מייב (שם). דוגמא לאירא. מעט ממר שהוא כמין דוגמא שמראה הלבע לבעה"ב כזה מתפרץ לו מזה, והוא כדי ליתן באירא של קנה של גרדי ושיעורה מועט (לקמן צ:). בגד קטן של סבכה. בראש הסבכה שעשאה בקליעה ונתן מעט בגד (לקמן פס:). דזרעוני גינה פחות מכגרוגרת. דאע"ג דכל האוכלין שיעורן כגרוגרת הני כיון דלזריעה קיימי בפחות מכגרוגרת נמי מיתייב (לקמן צ:). כדי לזבל. אלמא זרע הבא מגרעין אחד משוב (לקמן צ:). כרישא. קפלוט, ושיעוריה זוטר מגל כרוב (לקמן פ:). הא דזריע. מאחר שכן זרועין אינן כל אחד ואחד ואדם טורח לזבל אחד מהם, אבל דלא זריע אין אדם טורח לזבוע לזרוע בגריר אחד (שם צ:). לעשות בהן פי כור. נקב שנתפנו בו הכפות, ושעורה זוטא הוא, ומרביעית חזי לגבל טיפת, וכיון דהוצאת טיט חשיבא בכדי פי כור, בעינן נמי לשעוריה בהכך מיא דעבדי לעיט בכדי גיבול פי כור (לעיל עח). שאין אדם טורח לגבל. ואם בא לגבל מגבל יותר ועושה בו דברים אחרים (שם). שלשה עורות הן. מלוקין בשמותיהן ובשיעוריהן (גיטין כב.). מצה כמשמעו. כמלא זו שלא נתקנה בחימוץ כדת הלחם (שם). קמיח. מעובד בקמחא (שם). משקולת. של עופרת עשויה לכיות פותחת ומתפץ אותה בעור שלא תהא נשופת ופותחת (שם). רבעא דרבעא. משקל קטן שלהן סיס (שם). לכתוב עליו את הגט. ומייהו קלף גמור דמגלת ותקמיע ועפיץ לא שמיה עור, משום הכי לא מני בהדייהו, ושיעוריה תנן (לעיל עח:) קלף כדי לכתוב בו פרשה קטנה שבתפילין, אבל דיפתרא אינו כשר לתפילין הלכך שיעורו בגט (גיטין שם). הבגד שלשה על שלשה. טפחים, אם יימלו למשכב הזה מטמא לעשות אב הטומאה במשכב הזה או במדלסו (סוכה יז). השק. מטלה של עזים עשוי והוא עב יותר מן הבגד ואינו מגיע לעניי של עור (שם).